

HERBARIJSKA ZBIRKA CARLA (KARLA) STUDNICZKE (STUDNIČKE)

mr. sc. DALIBOR VLADOVIĆ □ Prirodoslovni muzej i zoološki vrt Split

JELENA BITUNJAC-LOVRIĆ □ Privatna jezična gimnazija Pitagora, Split

TIBOR VLADOVIĆ □ Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Herbarijska zbirka Carla Studniczke najveća je herbarijska zbirka u Prirodoslovnome muzeju Split s 12 504 herbarijska primjerka biljaka odnosno 4738 herbarijskih listova (inventarnih brojeva).

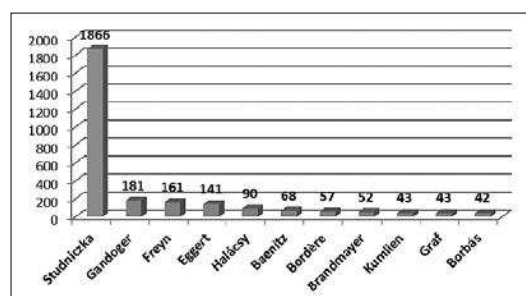
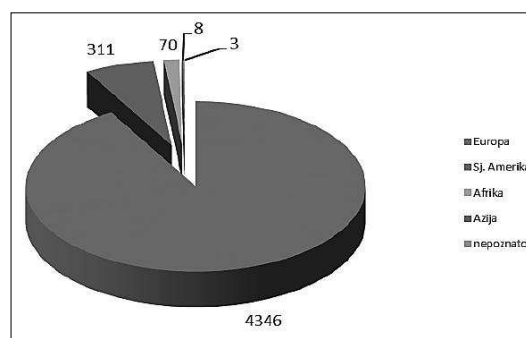
Kako je Muzej došao u posjed herbarija nije poznato jer je dio starog arhiva za vrijeme Drugoga svjetskog rata zagubljen ili uništen. Podaci o herbariju potječu još iz 1905., kada je udovica topničkog inženjera Marianne Studniczka prodala opsežni herbarij europske flore koji je sadržavao 4725 vrsta i sorti zajedno, u 10 000 primjeraka, i bio je znanstveno uređen i očuvan.

Malo je literaturnih podataka iz kojih se može nešto saznati o životu austrougarskog časnika Carla Studniczke. Znamo da je u Przemyslu (Poljska) od 1884. do 1886. imao časnički čin topničkog kapetana. Na svojim putovanjima i u mjestima službovanja (podaci su iščitani s herbarijskih etiketa) u okolici Beča i Wiener Neustadta u Austriji, Celja u Sloveniji, Splita, Hvara, Dubrovnika i Punte Oštro u Hrvatskoj, Kotora i Herceg Novog u Crnoj Gori, Olomouca i Litoměřica u Češkoj, Przemysla u Poljskoj i, na kraju, Trsta u Italiji kao botaničar amater skupljao, prešao i sušio biljke za svoj herbarij.

Stručna obrada herbarija počela je 2005. (usporedi: Mitić i dr., 2008., 2010. – 2011., 2011., 2012., 2013.; Vladović i dr., 2007., 2009., 2010., 2012., 2013a, 2013b, 2014a, 2014b, 2015., 2017.; Ževrnja i dr., 2008., 2009., 2010a, 2010b, 2011., 2013a, 2013b, 2013c, 2014a, 2014b, 2014c, 2015.). Najveći dio do sada obrađenoga herbarijskog materijala prikupljen je u Europi (4346 herbarijskih listova). Prema herbarijskim etiketama, najviše je biljaka s područja današnje Austrije (730 herbarijskih listova), a zabilježeno je još 37 država u kojima je skupljan biljni materijal (s područja Hrvatske potječu 482 herbarijska lista).

Prema pripadnosti pojedinim herbarijima, u obradenom se dijelu ističu biljke iz zbirke *Flora Dalmatiens*, a osim nje, registrirane su još 182 biljke. Najviše biljnog materijala prikupio je sam Studniczka (1866 herbarijskih listova), a osim njega, postoji bilješka o još 263 botaničara ili skupljača koji su s njim razmjenjivali herbarijski materijal. (Tablica 1.)

Najstariji herbarijski list datira iz 1836., a najmlađi iz

Graf 1. Broj herbarijskih listova po kontinentima je: Europa (4346), Sjeverna Amerika (311), Afrika (70), Azija (8) i nepoznato (3).

Tablica 1. Skupljači i broj herbarijskih listova koje su prikupili

1904. Najviše herbarijskog materijala skupljeno je u razdoblju od 1870. do 1880. (2838 herbarijskih listova). Prema podacima o godinama skupljanja, riječ je o povijesnom herbariju (herbarij je u prosjeku star između 140 i 150 godina), a time i o materijalu koji je iznimno osjetljiv (napominjemo da je zbog neprimjerenog smještaja, pohrane i čestih selidbi dio herbarijskog materijala propao ili je oštećen). Važnost herbarija u stručnom smislu ogleda se u određenom broju herbarijskih listova (primjeraka) koji su izotipovi (*isotypus*), tj. primjerci što ih je autor (ili autori) prikupio u isto vrijeme i na istome mjestu kada i holotip – primjerak po kojemu je vrsta opisana.

U herbariju su zastupljene endemične i rijetke vrste s područja Europe. Značenje herbarija je i u tome što su herbarijski materijal, osim amatera skupljača, sa Studniczkim razmjenjivali i istaknuti botaničari tog doba.

Nadalje, zanimljiv je i po tome što su osušeni biljni primjerci postavljeni u novinski papir iz tog vremena, tako da ujedno raspoložemo sačuvanim stranicama različitih tiskovina s kraja 19. st. (nakon obrade i prebacivanja

herbarijskog materijala te se stranice tiskovina također pohranjuju i čuvaju).

Osim herbarijskih primjeraka, katkad nailazimo i na rukopise ili pisma upućena Studniczkom. U herbarijskom listu *Orobanchae ephedrae* 13. srpnja 1902. Studniczka Flora von Triest (*Orobanchae hederiae* Duby) auf dem Epheu in den Laubengängen von Miramare (prepisano s herbarijske etikete) – nalazi se i zahvala.¹

LITERATURA

Mitić, B.; Vladović, D.; Ževrnja N.; Anterić P. *Analysis of Ord. Berberideen, Nymphaeaceen, Papaveraceen & Fumariaceen from C. Studniczka's Herbarium*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2008., 28 str.

Mitić, B.; Vladović, D.; Ževrnja, N. *Crassulaceen, Marsileaceen i Saxifragaceen iz herbara C. Studniczke. The Crassulaceen, Marsileaceen and Saxifragaceen – Collection of the herbarium C. Studniczke. Radovi brvatskoga društva za znanost i umjetnost. Sarajevo, XII – XIII (2010-2011): 42-48.*

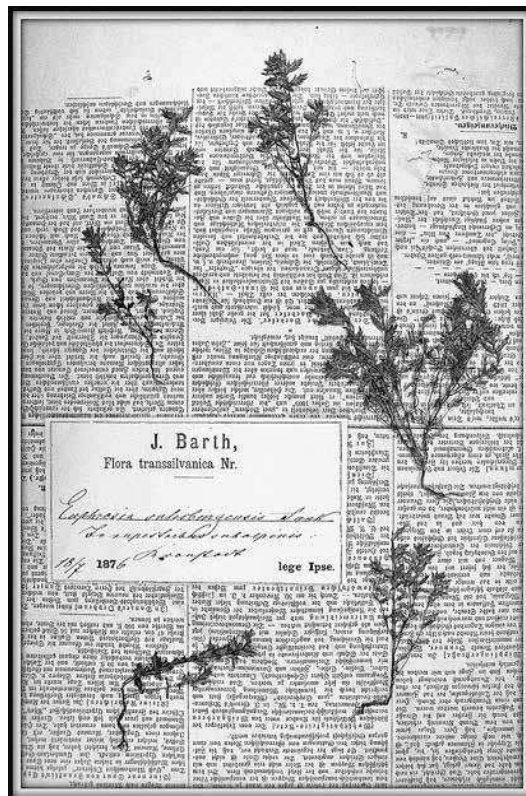
Mitić, B.; Vladović, D.; Ževrnja, N. (2011.). *Analysis of Family Rosaceae from Carl Studniczka's Herbarium. Natura Montenegro*, 10 (2): 71-85.

Mitić, B.; Vladović, D.; Ževrnja, N. (2012.). *Analysis of some Families from Carl Studniczka's Herbarium (I). Natura Montenegro*, 11 (3): 397-404.

Mitić, B.; Vladović, D.; Ževrnja, N. *Ord. Crassulaceen, Marsileaceen i Saxifragaceen iz herbarija C. Studniczke*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2013., 22 str.

Vladović, D.; Ževrnja, N.; Mitić, B.; Tomasović, D.; Bradarić, D. *Die Analyse ord. Ranunculaceen aus dem Herbarium von C. Studniczka*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2007., 58 str.

Vladović, D.; Ževrnja, N.; Mitić, B. *L'analisi delle Ord. Violariaceen, Capparideen, Cistineen e Sileneen dall'erbario di C. Studniczka*. Split:

Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2009., 25 str.

Vladović, D.; Ževrnja, N.; Mitić, B. *The Papilionaceen-collection of the Herbarium C. Studniczka*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2010., 43 str.

Vladović, D.; Ževrnja, N.; Mitić, B. *Analiza redova "Alsineen", "Xanthoxyleen" i "Elatineen" iz herbarija C. Studniczke*. 11th Croatian Biological Congress. Šibenik, Hrvatska, 16. – 21. rujna 2012., 37 str.

Vladović, D.; Mitić, B.; Ževrnja, N. (2013a). *Analysis of some Families from Carl Studniczka's Herbarium (III)*. 4th Croatian Botanical Symposium with international participation. Split, Hrvatska, 27. – 29. rujna 2013., str. 128-129.

Vladović, D.; Ževrnja, N.; Mitić, B. (2013b): *The Umbelliferae – Collection of the herbarium Carl Studniczka*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2013., 30 str.

Vladović, D.; Mitić, B.; Ževrnja, N. (2014a). *Analysis of the Family Labiaceae from Carl Studniczka's herbarium. Contrib. Bot. Cluj, XLIX (2014): 85-96.*

Vladović, D.; Mitić, B.; Ževrnja, N. (2014b). *Analiza Ord. Acanthaceen, Ericineen, Primulaceen i Vaccinieen iz herbarija C. Studniczke. Naš krš, Sarajevo XXXIV, 47: 200-221.*

Vladović, D.; Mitić, B.; Ževrnja, N. *Addition to the family Apiaceae from Carl Studniczka's herbarium*. 6th Balkan Botanical Congress International Symposium, Rijeka, 14. – 18. rujna 2015., 121 str.

Vladović, D.; Mitić, B. *Analysis of Family Boraginaceae from Carl Studniczka's Herbarium*. University of Bucharest, Botanical Garden "D. Brandza" (in press). *Acta Horti Botanici Bucurestiensis*, vol 43(2017).

Vladović, D.; Mitić, B. *Analysis of the Family Solanaceae from Carl Studniczka's Herbarium* (in press). GZM (PN), NS, 2017.

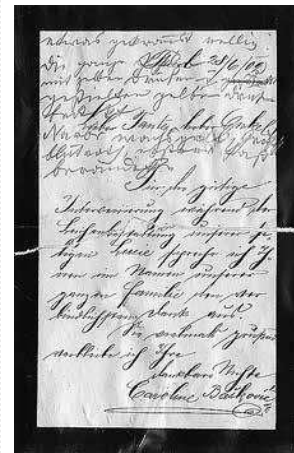
Vladović, D.; Mitić, B. *Novosti iz herbarija C. Studniczke (u tisku). Radovi brvatskoga društva za znanost i umjetnost Sarajevo, 2017.*

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D.; Anterić, P. *Analysis of Ord. Crucifereen from C. Studniczka's Herbarium*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2008., 51 str.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. *Analysis of Ord. Geraniaceen,*

sl.1. Herbarijska zbirka Carla Studniczke: herbarijski list Althio

sl.2. Herbarijska zbirka Carla Studniczke: herbarijski list Barth

sl.3. Zahvala na iskazanoj sućuti.

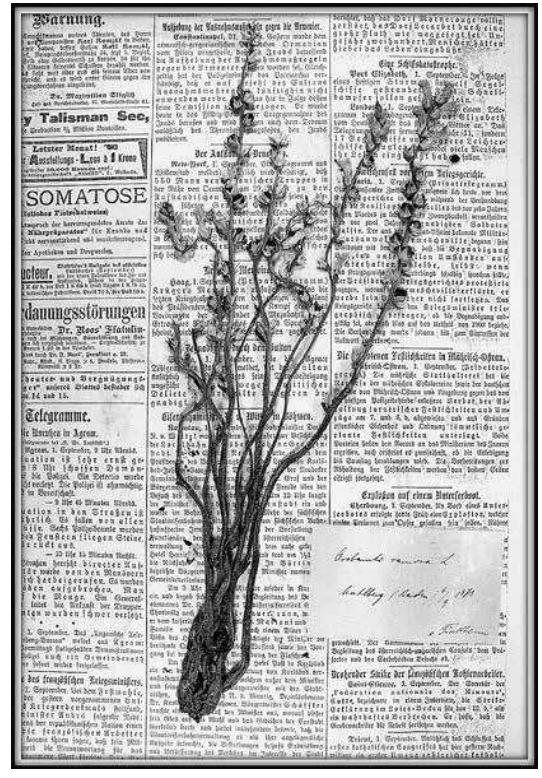
Tekst zahvale upućuje na rodbinsku vezu Carla Studniczke (najvjerojatnije njegove supruge Marienne Studniczke) s obitelji Bašković. Pretpostavljam da je riječ o pogrebu Lucije Bašković, rođene 9. kolovoza 1827. u Makarskoj, čiji su se roditelji doselili u Trst.

Trieste 28/6/02.
Liebe Tante, lieber Onkel!
Für die gütige Intervention während der Leichenbestattung unserer seligen Lucie spreche ich Ihnen im Namen unserer ganzen Familie den bindlichsten Dank aus. Sie vielfach grüßend verbleibe ich Ihre dankbare Nichte
Caroline Bašković

Trst, 28. 6. 1902.
Draga ujno, dragi ujače!
Za dobrotivnu intervenciju prilikom pogreba naše pokojne Lucie u ime naše cijele obitelji izražavam duboku zahvalu.
Puno Vas pozdravljam i ustrajno zahvalna Vaša nećakinja
Caroline Bašković

sl.4. Herbarijska zbirka Carla Studniczke: herbarijski list Kemp
sl.5. Herbarijska zbirka Carla Studniczke: herbarijski list Türkheim

Primljeno: 18. svibnja 2017.

Oxalideen, Rutaceen and Lineen from C. Studniczka's herbarium. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 2009., 25 str.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2010a). *The new findings from C. Studniczka's herbarium*. 3rd Croatian Botanical Congress, Murter, Hrvatska, 24. – 26. rujna 2010., str. 210-211.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2010b). *Analysis of Ord. Hippocastanēn, Balsimeinēn, Acerineen, Ampelideen, Malvaceen and Hypericineen from C. Studniczka's herbarium*. Split: Prirodoslovni muzej i zoološki vrt, 23 str.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. *Novosti iz herbarija Carla Studniczke (Sanguisorbeen, Pomaceen, Granateen)*. *Prirodoslovlje* 11 (1) (2011): 19-28.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2013a). Analysis of some Families From Carl Studniczka's Herbarium (II). *Natura Montenegrina*, 12 (1): 241-250.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2013b). *News from C. Studniczka's herbarium (ord. Onagrarieen, Cucurbitaceen and Portulaceen)*. 35th Meeting of Eastern Alpine and Dinaric Society for Vegetation Ecology. Ohrid, Makedonija, 3. – 6. srpnja 2013., str. 46-47.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D.; Cvitanić, R.; Mekinić, S.; Boban, J. (2013c). *Analysis of some Families From Carl Studniczka's Herbarium (IV)*. V. International Symposium of Ecologist of the Republic of Montenegro, Tivat 2. – 5. listopada 2013., str. 88.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2014a). *Analysis of some families from Carl Studniczka's herbarium (V)*. GZM (PN), NS 35: 31-37.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2014b). *Analiza Ord. Gentianeen, Convolvulaceen, i Ebenaceen iz herbarija C. Studniczke*. International Scientific Symposium "Man and Karst", Rama, Šćit, BiH, 16. – 19. listopada 2014., str. 53.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. (2014c). *Analiza Ord. Gentianeen, Convolvulaceen, i Ebenaceen iz herbarija C. Studniczke*. *Nas krš*, Sarajevo, XXXV, 48: 144-156.

Ževrnja, N.; Mitić, B.; Vladović, D. *The analysis of part of Carl Studniczka's herbarium (ord. Lonicereen, Caprifoliaceen and Stellateen)*. 12th Croatian Biological Congress with International Participation, Sveti Martin na Muri, 18. – 23. rujna 2015., str. 178.

CARL STUDNICZKA'S HERBARIUM
Herbarium collection of Carl (Karl) Studniczka (Studnička) – is the largest herbarium collection in the Natural History Museum of Split, which now counts 12 504 samples of herbal plants or 4738 herbarium sheet. In the part of herbarium which has already been analysed, majority of the herbal plants was collected in Europe (4346 herbarium sheets). According to the labels, the majority of herborized material was collected in the area of the Austria (730 herbarium sheets) and 37 other countries have also been registered. According to the affiliation to a particular herbarium collection in analysed part of Studniczka's herbarium the most represented is Flora Dalmatiens collection. This is followed by 182 other collections. Most of the samples of herbarium plants were collected by Studniczka himself (1866 herbarium sheets). Besides Studniczka, there are 263 collectors or botanists also have been registered. The oldest herbarium samples dates from 1836, where as the newest ones date from 1904. The vast majority of herbarium sheets (2838 herbarium sheets) was collected during the period from 1870. to 1880. The historical significance of this herbarium is in his age. The importance is in registered isotype herbarium samples, samples of rare and endemic plant species and in the samples of the plants, which were collected and sent to Studniczka by many botanists and collectors of that time. Herbarium is also interesting because dried plant specimens are placed in newspapers from the late 19th century. Finally, inside to the herbarium we found a letters sent to Studniczka.